

ХАВАР

O'ZBEKISTON POCHTA VA TELEKOMMUNIKATSIYALAR AGENTLIGI NASHRI

1992 yil martdan chiqa boshlagan

2002 yil, 1 fevral № 5 (490)

Sotuvda narxi erkin

ЙИЛ САРҲИСОБ ҚИЛИНДИ

Хайъат йиғилишида 2001 йилги иш якунлари кўриб чиқилди.

Ўзбекистон почта ва телекоммуникациялар агентлиги хайъатининг кенгайтирилган йиғилиши бўлиб ўтди. Унда "Почта ва телекоммуникациялар соҳасида 2001 йилги иқтисодий-иқтисодий ислохотларни чуқурлаштиришнинг якунлари тўғрисида" Агентлик Бош директори А. ОРИПОВ маъруза қилди.

Ўтган 2001 йили алоқа корхоналари жами 89,7 млрд. сўмлик, жумладан, аҳолига 32,8 млрд. сўмлик хизмат кўрсатди. Давлат корхоналарининг даромади 4,2 млрд., акциядорлик жамиятлари даромади 53,4 млрд., қўшма корхоналар даромади эса 32,0 млрд. сўмни ташкил этди. 2001 йилнинг шу даврига нисбатан жўнатмалар 15, шаҳарлараро ва халқаро сўзлашувлар сони 10, хат жўнатмалари ҳажми 2 фозга ошди. 2002 йил, 1 январга келиб асосий телефон аппаратларининг сони 1608,1 минг донани ташкил этди. Корхоналарнинг дебиторлик қарзлари миқдори 2002 йил, 1 январ ҳолатига 7159,9 млн. сўмдан иборат бўлди. Муҳлати ўтиб кетган қарздорлик йўқ.

Почта ва телекоммуникациялар соҳасидаги 82 корхонадан 43 таси акциядорлик жамиятлари, 11 таси қўшма ва 15 таси давлат корхоналари, 13 таси масъулияти чекланган жамиятларидир.

Алоқа корхоналарининг кредиторилик қарзлари ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 1719,5 млн. сўмга камайиб, 4330,3 млн. сўмни ташкил этди. Қарзларни камайтириш мақсадида корхоналар томонидан мунтазам ишлар олиб бориюмоқда. 2121 хўжалик субъектлари буйича, 431 млн. сўмлик ишлар судга оширилган. Судлар орқали 980 та корхонадан 181,1 млн. сўм ундириб олинди.

Алоқа хизматлари ҳақини ўз вақтида тўламаганлиги учун 263,7 минг телефон аппаратлари ўчирилган ва 2613 та телефон узиб қўйил-

ган. 2001 йилда истеъмолчиларнинг почта ва телекоммуникация хизматларига бўлган эҳтиёжларини аниқлаш, асосий хизматлар ҳажминини кўпайтириш бўйича чора-тадбирларни кўчатириш, хизматларнинг янги турларига бўлган талабни ўрганиш, рақобатлов хизматларини аниқлаш ва улар кўрсатилган хизматлар сифатини яхшилаш борасидаги ишлар бажарилди. "Ўзбектелеком" АК корхоналарининг республика аҳолисига кўрсатилган хизматлари ва реклама маҳсулотлари катта қўламада "Ўзэкспомарказ"нинг "UzTEL 2001 йил иқтисодий Халқаро кўргазмаси"да намойиш этилди. Республика почта маркалари каталоги нашр қилинди, шунингдек, Интернетда республика маркаларининг реклама сайтлари ўрнатилди. 332 хўжалик юритувчи субъектларда лицензия келишув шартлари бажарилишининг режадаги, жумладан, почта алоқаси бўйича 124, телекоммуникациялар бўйича 174, матбуот нашрларини тарқатиш бўйича 5 ва 29 марта назорат текширувлари ўтказилди. Ҳисобот даври давомида ўз вазифасига масъулиятсиз муносабатда бўлганлиги учун 139 нафар мансабдор шахслар умумий миқдори 570,8 минг сўм миқдорига маъмурий жавобгарликка тортилди.

Корхоналар айби билан хизматлар сифати юзасидан тушган шикоятлар сони ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 12,6 фозга кўпайди. Ўтган даврда 14 мартаба умумий миқдори 6275,9 минг сўмлик пул жўнатмалари ҳамда пенсияларнинг

ўйриланиши ва ўзлаштириб олинишига йўл қўйилган.

Фан-техника ва маркетинг тадқиқотлари маркази, почта ва телекоммуникация соҳасидаги илмий-техник ва маркетинг тадқиқотлари дастурида қўзда тутилган 33 та қонун ва меъёрий ҳужжатлар ҳамда 8 та илмий-тадқиқот бўйича ишлар олиб бориюмоқда.

"Онлар ва болалар" дастурига мувофиқ барча корхоналарда чора-тадбирлар режалаштирилди, махсус комиссиялар тузилди. Белгиланган дастурларга биноан жойларда корхоналарнинг жамоа шартномаларига тегишли имтиёзлар киритилди. Кўп болали онлар ва кам таъминланган оилаларга молдий ёрдам кўрсатилди.

Ўзбекистон телекоммуникация тармоқларини эркинлаштириш мақсадида "Микрооператорлик" пилот лойиҳаси рўёбга чиқарила бошланди. Бу лойиҳага қўра республика-мизнинг қишлоқ ва туманларида "Ўзбектелеком" АКга боғлиқ бўлмаган "микрооператорлар" тармоғини тузиш қўзда тутилган.

Хайъат йиғилишида яна қўлаб масалалар муҳокама қилинди. Жумладан, статистик ҳисоботларнинг нотўғри топшириш ҳождари уяраётганлиги таъкидланди. Соҳида тўпалани қолган бошқа муаммо ва янгиланган афродилча таҳлил қилинди ва аниқ тақдирлар, фикрлар билдирилди.

Йиғилишида муҳокама қилинган масалалар бўйича "Ўзбектелеком" акциядорлик компанияси бош директори Х.Муҳитдинов, "Ўзбекистон почтаси" ДАК бош директори А.Маҳмудов, "Матбуот тарқатувчи" акциядорлик компанияси бош директори Р.Қосимовлар сўзга чиқдилар.

Хайъат ишида кўрилган масалалар юзасидан тегишли қарор қабул қилинди.

И. АҲМЕДОВ

Ўзбекистон почта ва телекоммуникациялар агентлигининг навбатдаги хайъат йиғилиши бўлиб ўтди. Уни Агентликнинг Бош директори А.ОРИПОВ олиб борди. Мажлисда қатор масалалар муҳокама қилинди.

Йиғилишида Агентлик котибият раҳбари Ш.Солиқов "Агентлик акциядорлик компания, корхона ва ташкилотларида ижро интизоми ва фуқаролар билан ишлаш аҳоли тўғрисида" маъруза қилди. Маърузачи Агентлик тизимидаги корхона

рифлар бўлими бошлиғи В.Тарасенконинг "Почта ва телекоммуникациялар хизматлари тарифларини шакллантириш ва тартибга солишнинг асосий йўналишлари тўғрисида" ги маърузаси ҳам тингланди.

Маърузачи почта ва телекоммуникация хизматлари тарифларини шакллантириш ва тартибга солиш, Ўзбекистон республикаси "Телекоммуникациялар тўғрисида", "Почта алоқаси тўғрисида" ҳамда "Табий монополиялар тўғрисида" ги қонунларида, шунингдек, Вазирлар Маҳкамасининг 2000 йил, 21 сентябрдаги 364-сонли қарори билан тасдиқланган "Табий монопол субъектларига маҳсулот (иш, хизмат)ларига нарх

ҲАЙЪАТ ЙИҒИЛИШИДА

ва ташкилотларга Агентликдаги "Иш юритиш", "Ижро интизоми мустаҳкамлаш" ва "Фуқароларнинг муносабатлари тўғрисида"ги буйруқ ва меъёрий ҳужжатлар етказилганлиги, уларнинг ижроси юзасидан жойларда тегишли ишлар амалга оширилганлиги, бироқ айрим ҳужжатларнинг ижросига ўз вақтида етиб бормаётганлиги, ижро ҳужжатлари, ариза ва шикоятларни кўриб чиқиш муддатларининг ўринсиз узайтириш ҳамда нотўғри жавоб тайёрлаш ҳождари уяраётганлигини таъкидлади. Раҳбарларнинг ижро интизоми ва иш юритишга эътиборни биров пайсатирганликлари намунасида ҳужжатлар вақтида назоратга олинмаганлигини қайд қилди. Шунингдек, ижро интизоми масаласида "Ўзбекистон почтаси" ДАК ва "Ўзбектелеком" АК корхоналарида йўл қўйилган камчиликлар ҳақида ҳам фикр билдирилди.

Маркетинг тадқиқотлари ва та-

рифлар)ларни ўрнатиш тартиби тўғрисида"ги ва Ақлия вазирлиги томонидан 2000 йил, 18 августда 959-сон билан рўйхатга олинган "Телекоммуникация хизматлари тарифларини шакллантириш ва тартибга солиш тўғрисида"ги Низом ва бошқа меъёрий ҳужжатларда белгиланган тартибга қўра амалга оширилишини таъкидлади. Амалдаги монополист корхоналар маҳсулотларига нарх шакллантириш тартиби ва унинг қўлланилишини назорат қилишдаги мавжуд камчиликларга тўхтади.

Мажлисда шунингдек, Агентликнинг Халқаро алоқаларни мувофиқлаштириш бўлими бошлиғи ўринбосари О. Мусоёқов "Ўзбекистон алоқа маъмурияти ХТИнинг 2002 йилги мухтор конференциясида таклифлари тўғрисида" маъруза қилди.

Хайъатда кўрилган масалалар юзасидан қарор қабул қилинди.

У. ЙЎЛДОШЕВ

"ХАВАР" ҚАНДАЙ БЎЛИШНИ ИСТАЙСИЗ?

Мустақиллик шарофати билан ташкил этилган республика алоқачиларининг навири - "Хавар" газетаси яқинда ўзининг ўн йиллигини нишонлайди. Шу йиллар мобайнида газета халқ хўжалигининг муҳим тармоғи ҳисобланмиш алоқа соҳасини баҳоли-қудрат ёритиб келди, алоқачиларнинг яқин ҳамкори-ҳамроҳига айланди.

Қуйида Сиз азиз муштарийларга, алоқа соҳасининг мутахассис-мутаассадларига бир неча саволлар билан муносабат қилмоқчимиз. Мақсад - газетани янада мазмунли, қизиқarli ва ранг-баранг қилиш, тахририят фаолиятининг самарали бўлишига эришишдир.

1. Газета саҳифаларида телекоммуникация ва алоқа хизмати билан боғлиқ қандай муаммоларнинг ёритилишини истайсиз?
2. "Бетта айтганининг захри

йўқ", "Еднома", "Алоқа соҳасида тадбиркорлик", "Қилмиш-қилдириш", "Таҳлил", "Муаммо", "Мулоҳаза", "Таклиф" каби рункларда берилаётган мақолалар, танқидий чиқишлардан қониқиш ҳосил қилиясизми? Бундай чиқишларнинг янада самарали бўлиши Сизнингча нималарга боғлиқ?

3. Газетанинг тўртинчи - бадий-маърифий саҳифасидан қўнглингиз тўлапими? Ушбу саҳифада яна қандай мавзуларга ўрин ажратилишини хоҳлайсиз?

4. Умуман олганда, газетамизни янада мазмундор, самарали ва қизиқarli бўлиши учун яна нималарга эътибор бериш керак деб ўйлайсиз?

Озгина фурсатингизни аямай, ушбу саволларга ёзма ёки телефон орқали жавоб беришгиз, Сизлардан миннатдор бўлардик.

Маъзилмиз: Тошкент шаҳри, А. Толстой кўчаси, 1-уй. Телефонлар: 144-29-09, 136-36-42, 136-35-29.

Жаҳондаги бир қатор мамлакатларда террорчилар томонидан қуйдирги касалигини келтириб чиқарувчи кукунлар тарқатилганлиги алоқачилардан хушёрликни талаб этмоқда. Хавфнинг ол-

АЛОҚАЧИЛАР ХАВФСИЗЛИГИ ЙЎЛИДА

чора-тадбирлар кўрилумоқда. "Бухоро почтаси" АЖДА почта хизмати ходимлари хавфсизлигини таъминлаш, турли юкумли касалиқлар, айниқса куйдирги хасталигининг оқдини олиш мақсадида тезкор гуруҳ тузилган. Гуруҳ аъзолари корхона почта жўнатмаларини қабул қилиш ва жўнатиш учун масбул бўлган ходимлар хавфсизлигини таъминлайдилар. Почта жўнатмалари билан шуғулланувчи хавфли иш ўринларини аниқлаш, ушбу юмушда банд бўлган ходимлар-

ни ҳалат, резина қўлқоп, ниқоб ва бошқа шахсий ҳимоя воситалари билан таъминлаш, уларни кундалик оғоҳлантирувчи қўлланма ва йўриқномалар билан таниш-

• Оғоҳлик — давр талаби

сизлигини таъминлаш бўйича ўтказилган махсус тактик ўқув машғулотларида вилоят ҳокимлиги, вилоят, шаҳар ва туман ички ишлар бўлиmlари, тиббий ёт муассасалари, санитария-эпидемиология марказларининг ходимлари иштирок этдилар. Машғулотлар давомида почта хизматчилари ва раҳбарларининг фавақулдада вазиятлардаги хатти-ҳаракатлари яна бир марта синалди. Тактик ўқув машғулотлари айниқса "Бухоро почтаси" АЖнинг Галаасеё, Шофиркон, Жондор, Гиждуов филиалларида уюшқоқлик билан ўтказилди.

А. ИСТАМОВ, Бухоро вилояти

Алоқа ходимларининг иккинчи республика семинар-кеңаши Хоразм вилоятида ўтказилгани бежиз эмас. Чунки вилоятда замонавий алоқа воситаларини ҳаётга кенг татбиқ этиш намунали йўлга қўйилган. Семинар қатнашчилари кўпгина туман алоқа бўлимида бўлиб, тажрибалар билан яқиндан танишдилар ва қишлоқ жойларида ўтказилаётган тадбирларга юқори баҳо бердилар. Шундай илгор бўлимлардан бири — “Хоразм Телеком” АЖ Хонқа филиали ҳақида алоҳида тўхталиб ўтмоқчимиз.

Илгари Й. Охунбобоев номидаги ширкат ҳўжалигида жойлашган АТС минг мижозга хизмат кўрсатарди. Унга кириш ва чиқиш каналлари эса АТСнинг ишлаш имкониятига жавоб бера олмай қолганди. Соғда қилиб айтганда ўн мижоз сўзлашиб турган бир вақтда ўн биринчиси рақам теравериб хунуб бўларди ва линия бузи бўлиши учун бир қанча дақиқа кутишга тўғри келарди. Хўжаликда деярли 4 минг оила яшашини эътиборга олсак, кўпгина одамлар керакли жойга боғлана олмай овора бўлишгани аён бўлади. Ушбу АТСга ИКМ-120 ускунаси ўрнатилиши билан каналлар сони 60 га етказилди. Линиялар бандлиги муаммоси ҳам барҳам топди. Шунингдек, Сарапоён қишлоқ АТСига 3,5 километр узунликдаги оптик толали кабел тортилди. “Меҳнат” ва “Қорамози” участкаларидаги АТСларга замонавий ускуналар ўрнатилди.

— Биринчи навбатда мижозларга қўлайлик яратиш, хизмат кўрсатиш даражасини юқори поғонага кўтариш учун интиляямиз, — дейди “Хоразм Телеком” АЖ Хонқа филиали директори Қамариддин Каримов. — Янги технологияни жо-

рий этиш замирида иқтисодий манфаатдорлик ҳисси ҳам ётади. Замонавий технологияни қўллаш эвазига бу ширкат ҳўжалигида шаҳарлараро сўзлашулар сони икки баробарга ошди ва ҳар ойда ўртача уч мингтани ташкил этадиган бўлди.

Шу орқали филиалнинг даромади ошиб бормоқда ва кетган харажат қисқа муддатда қопланади. Олинатидиган қўшимча фойданинг бир қисмини ишчи-хизматчиларимизни ижтимоий қўллаб-қувватлаш учун йўналтириш ниятидамыз. Сарапоён қишлоғидаги АТСда телефон нуктасини икки минггага кўпайтириш имконияти мавжуд. Демак, кўплаб оилаларга телефон ўтказилиши мумкин.

— Очиғини айтганда, — дейди Й. Охунбобоев номидаги ширкат ҳўжалигида яшовчи қариялардан бири Отабой Юсупов. — Қариндошларга кўнғироқ қўлайтиб нотаниш хонадонларга тушиб қолардим. Тез-тез чиқиб ўтиб турганидан телефонлар ҳам ишламай қоларди.

Мана энди қишлоғимизда ҳам янгиликлар жорий этилди. Код орқали Қоразқаловистон республикаси, Жиззах вилоятига бемалол чиқиб, мириқиб гаплашялганман. Электр бўлмаган тақдирда ҳам телефонларимиз ишлаб турадиган бўлди. Қишлоқда ҳам шаҳардагидек хизмат кўрсатишни йўлга қўйган алоқа ходимлари касбларидан барака топишсин.

Алоқа воситасисиз бирор ишни

тизимига ўтказилиши билан мижозларга енгиллик яратилди. Ушбу туманнинг “Ғалаба” ширкат ҳўжалигидаги АТСга ҳам “Хоразм Телеком” АЖ икки имкониятлари ҳисобидан ИКМ-30 мосламаси ўрнатилди ҳамда кабел тортилди. Мазкур АТС 600 мижозга хизмат кўрсатмоқда. Узаро ҳисоб-китоб қилишга келган мижозлардан бирини суҳбатга тордик. Қарилдик гаптинга сураётган Абдулла Саиджонов қизиқ бир воқеани ҳикоя

одамларнинг узоғи ҳам яқин бўляпти.

Сарапоён қишлоғи ва “Ғалаба” ширкат ҳўжаликларида АТСларнинг ишлаш имкониятларини кенгайтиришда “Хоразм Телеком” АЖ Хонқа филиали бош муҳандиси Қаримбой Ҳамроев, қишлоқ телефон тармоқлари муҳандиси Шоназар Жуманиёзов, АОН муҳандиси Ҳакимбой Отахонов, электромонтёрлардан Мақсуд Бекматов, Жуманазар Ҳайитовларнинг хизматлари катта бўлди.

Хонқалик алоқачилар яна бир янгиликни жорий этишга бел боғлашган. Туман марказидан 12 километр узоқдаги Ш.Рашидов номидаги ширкат ҳўжалигида жойлашган АТСни кабелсиз линия орқали боғлаш тадбирлари қўрилмоқда. “Радан” радиореле мосламаси ИКМ-30 ускунасига боғланиб, мълумотларни ҳаво тўлқинлари орқали туман марказига юборди. Сиссиз алоқани йўлга қўйиш ҳисобига ўн икки километрлик кабел тежалани ҳамда туман бўйича каналлар сони 210 дан 240 га қўйилди. Шунингдек, ширкат ҳўжалигининг “Калтаён” участкасида ишлаб турган АТСК-50/200 телефон станциясида ҳам линиялар бандлиги муаммоси ечилди. Ҳар бир қишлоқ АТСларида абонент пунктлари очиб, ДАТОС тизимига ўтказиш ва мижозларга қўлайлик яратиш чоралари қўриляпти.

Фарҳод МУҲАММАДИЕВ,
Хоразм вилояти

ОТАНГИЗГА РАҲМАТ, ХОНҚАЛИК АЛОҚАЧИЛАР

бажариш қийиндир. “Қорамозилик” мижоз Озод Отажонов ҳам алоқа тизимидagi ижобий ўзгаришлардан тўлқинланиб шундай деди:

— Тошкент шаҳрига ўқишга ёки иш билан кетган фарзандларимизнинг ҳол-аҳволини билиш учун “Қорамози” участкасидан буюртма бериб, Сарапоён қишлоқ АТСига чиқардик. У ердагилар бизни туман маркази билан уларди. Ўз навбатида туман маркази Урганч шаҳри орқали Тошкент билан боғларди. Эндиликда эса уйимиздан тўғри пойтахтга чиқа оламиз. Энг қўлай томони — бир марта рақам теришимиз билан керакли жойга уланамиз. Мушкулмизини осон қилган алоқачиларимизга мингдан-миг раҳмат.

Хоразм вилояти алоқа хизматида қишлоқ билан шаҳар ўртасидаги тафовут камайиб боряпти. Хонқа туманидаги абонент зали қайта жиҳозланди. Абонент пункти ДАТОС

қилиб берди:

— Кувём Раҳимберди Собиров “Ўзбекистон ҳаво йўллари”нинг Ҳиндистондаги ваколатхонаси раҳбари бўлиб ишлайди. Ҳар ойда бир-икки марта кўнғироқ қилиб турарди. Яқинда телефонимиз жиринглаганда, гўшакини олсам, кувём экан. Овозини эшитгач, уйга қачон келганини сўрабман. Чунки овози шундай тиниқ ва жарангдор эшитилардики, худди қўшни хонадан кўнғироқ қилаётгандай туюлди. Ҳиндистондан кўнғироқ қилаётганига ишонқирамай турдим, чунки авваллари гаплашганимда овози узоқдан зўрға эшитиларди. Бизнинг қишлоқда ҳам шундай ишлар бўларкан-ку. Хорижий техникаларни қўллаб олиб келишяётгани ҳақида эшитганим, энди натижасини кўриб, беҳад хурсанд бўлдим. Шу ишларнинг бошида турганларнинг отасига раҳмат, элта савоб ишларни қилишяпти,

Олмаликда 1997 йили Жанубий корейлик ҳамкасблар ҳамкорлигида замонавий технологиялар билан жиҳозланган электрон АТС ишга туширилди. Натижада алоқачиларнинг иш самардорлиги бир неча баробарга ошди.

Суратда: АТСнинг бошқарув бўлими операторлари Галина КИМ ва Елена СУДАКОВАлар станция ишини назорат қилмоқдалар.

Т. ЛУТФУЛЛАЕВ олган сурат

ЖОНЛИ МУЛОҚОТ ЎТКАЗИЛДИ

Сирдарё вилояти алоқа тармоғидаги мавжуд камчилик ва ютуқлар тўғрисида мижозлар фикрини билиш, мазкур соҳада хизмат кўрсатишни янада яхшилаш мақсадида вилоят телевидениесига “Алоқа хизматидан мамнунмисиз?” мавзусида давра суҳбати бўлиб ўтди.

Давра суҳбатида “Сирдарё Телеком” акциядорлик жамияти раҳбар ва мутахассислардан корхона техник директори Т. Далабоев, абонент хизмати бошлиғи А. Бобоев, Гулистон шаҳар бўлими бош муҳандиси Ш. Сиддиқов ва вилоят телевидениесининг шу соҳага алоқадор бўлими катта муҳаррири А. Қадҳоровлар иштирок этиб, томошабинларнинг саволларига жавоб бердилар. Бевосита жонли мулоқот учун телефонлар олдиндан эълон қилингани боис кўплаб кўнғироқлар бўлиб турди. Жумладан, Янгиер шаҳридан А. Бўрибоев ва Т. Алиқулловлар кўнғироқ қилиб, шаҳардаги 8-март кўчасидаги кабел номаълум шахслар томонидан ўғирлаб кетилганлиги, носозликнинг қачон тикланиши ҳақида сўрадилар.

Бу саволга жавобан, техник директор кабел ўғирликларига қарши кўплаб чоралар қўриляётганлиги, тақсимловчи шкафларга сигналзация ўрнатилгани, алоқа қудуқларининг қопқоғи бетонлаб қўйилгани натижасида ўғирликлар бирмунча камайганлигини таъкидлади. 8-март кўчасидаги муаммо ҳам тез орада ҳал этилишини айтиб ўтди.

Х. Сафарова, Х. Мамадалиева ва бошқа мижозларнинг Меҳнатобод туманидан автоматик равишда бошқа шаҳарларга қишлоқ қўйналганлиги ҳақидаги эътирозларига ҳам техник директор жавоб бериб, маблаг масаласи ҳал бўлган, махсус қўрилма (АОН) сотиб олиниши орқали бу масала ўз ечимини топишига ишонч билдирди.

Вилоятнинг Боеўту ва Меҳнатобод туманларидан, Гулистон шаҳридан телефон орқали боғланган мижозлар коммутаторда ишлади-

Абдуғофур ҲОТАМОВ,
жамоатчи мухбиримиз

“ХАВАР”НИ ИЗЛАБ...

Ҳар бир матбуот нашрининг ўз ўқувчиси бўлади.

“Хабар” газетаси — алоқачилар наشري, лекин унда бошқа мавзулар ҳам ўрин берилади. Шу боис аҳолининг турли қатламлари орасида ҳам мухлислари бор.

Яқинда “Хабар”нинг навбатдаги сонини олишга улгуролмадим. Газета дўконларига янги газеталар келтирилганига кўп фурсат бўлгани йўқ эди. Азим Тошкентнинг Фарҳод кўчаси бўйлаб Бешқайрағоч томонига кетаётган эдим. “Шўҳрат” бекатига келганда матбуот дўконидан “Хабар”ни сўралдим. Сотувчи менга ҳамларлик битширгандек майин овозда “Битта қолдию, лекин унинг доимий мижози борда” дея жавоб қилди. У “қолмади”,

“йўқ” деб қўя қолиши ҳам мумкин эди. Табиатан ростўйликни жуда қадрлашам боис сотувчи аёлининг тўғри сўзлиги, “доимий мижоз”га салокат ва мижознинг ўз газетасини шу ердан мунтазам олиб тургани учун ҳар икковига ҳам дилимда офарин айтиб, газета менга насиб этмаганига “афсус” дейишга ҳам тилим бормай йўлимда давом этдим. Фарҳод бозорига етунча яна иккита дўкондан сўриштирдим. Улар “Бизга бу газета келмайди”, дея бир хил жавоб берди. Кўчанинг нариги томонидagi дўкондан сўраганимда сотувчи хушмуомалалик билан бир донга газета олиб берди. Газетани олиму холдорж жойда унинг саҳифаларига кўз югуртириб чиқдим. Кўнглим жойида тушди. Йўқ... ҳали жуда ҳам

жойига тушиб улгурмаган экан. Бўғини энди қизиқиб дейимизми, сичқовликми, ҳарқалай ички бир дельват билан матбуот дўконига қайтиб бориб, сотувчидан “Хабар”дан неча донга олишини сўралдим. Ундан “Иккита оламан, битта қолган эди, сизга насиб этди” деган жавобни олдим. Йўлимда давом этарканман, “ҳокимлик” бекати яқинидаги матбуот дўконларига кўзим тушди. Газета олганман, хорижам кетаверсам бўларарди. Яна ўша юқоридаги қизиқсиниш шу дўконлардан ҳам сўраб қўришга уналди. Биринчи сотувчи бундай газетаси борлигидан беҳабар бўлса керак, таъжублангани. Иккинчи сотувчи эса ажабланмай, “йўқ” деб қўя қолди. Мен эса таъжубландим...

Балки “Хабар” илосманлари орасида ҳам менга ўшаб ажабланувчилар кўшир. Сиз нима дейсиз?

Т. МИРБОБО ҒУЛИ

Ўзбекистон почта ва телекоммуникациялар агентлиги жамбоси

Салима ИСОМУҲАММЕДОВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан марҳумнинг оила аъзоларига чўқур таъзия иҳзор этади.

Телефон станцияси маҳалламиздан анчагина узоқда жойлашган. Зарур экан, сим-пимларини тортиб бўлса-да, уйга телефон туширдим. Шоввоз монтерлар икки кун ишлади. Ва нияҳат, мана, телефон савлат тўқиб турибди. Ўзимча фахрлини ҳам кўйдим.

— Монтерларнинг ҳам умри узоқ бўлсин, — дея дуо қилди кўшнимиз Кумри хола. — Эгачимга телефон қилсам майлими?

— Албатта, бемалол, — хотиним овиқ кўнгиллик билан холини ўтказиб, телефонни олдида

ТЕЛЕФОН ТУШИРДИМ

(Хажвия)

миз бор.

қўйди. — Кўшнилари — қариндошимиз, уйимиз — сизнинг уйингиз-да...

— Ҳа, бу аниқ, — ён кўшнимиз Ўлмаабек кира солиб гапни илиб кетди, — телефон тушириганимиз зўр бўлди-да. Малалес ака! Энди тобинг қочсам қўрмайсан. Ҳозирча дўстим билан гаплашсалай, у машинамга баллон топиб бермоқчи.

Кечгача шу аҳвол. Кўшнилари кириб келаверишди, телефон билан табриқлашди, сўнг танишларига телефон рақамини таъинлаб қўйишди.

— Хоҳлаган пайтда кўнгирик қилаверинг, тортинманг, — дед мен билан хотинимга назар ташлаб, кўшнимча қилишди, — бу уйда шундай одамшаванда кишилар яшашди! Атрофдаги кўшнилари улар учун қариндошдек.

Эртасига саҳарда мени эшик-

нинг қаттиқ тақиллаши уйғоти.

— Кеч туряпис-да, — койиди рўпара кўшнимиз Маҳбубахон опа. — Ишхонага айтиб қўймоқчиديم, жишдек кечроқ бораман.

Опа келгач, телефон жиригиллаб қолди.

— Илтимос, Лола опани чақириб берсангиз, тўртта уй наридаги кўшнингиз.

— Эҳтимол гапингизни айтиб қўямиз, — деди хотиним ҳадик билан.

— Йўқ, йўқ, илтимос, чақириб беринг. Шахсийиши...

Шу аҳволда яна бир ҳафта ўтди. Эшикни ҳам ёймай кўйдик. Телефонга навбат қўйиб туривчилар кўпайиб кетарди.

Телефон яна жиригиллади. — ... У қайси уйда туради? — сўрадим. Овозимдан тажанглашаётганим билан туриб қолдим.

— Билмасам, — гушаклаги овоз эгаси саросимага тушди, — унинг фамилияси Ганиев, ўзи бошқармада ишлайди...

— Кимни сўрашяпти? — кўшни хонадан хотинимнинг овози келди.

— Маҳалламиздаги қандайдир ярамаси? Эҳ, ахир бу ўзимку, Ганиев менинг фамилиям, бошқармада ишлаймак.

— Ўзимга кўнгирик қилишган экан...

Шунақа гаплар.

Р. УЗОҚОВ тайёрлади

ҲИҚМАТЛАР

- *Инсон табиати галати: у бойлигини йўқотса қайгуради, аммо ҳаётининг куллари мангуза йўқолаётганлиги билан иши йўқ.*
- *Бир араб доғишманди айтди: — Уч нарса кўнгилга ташвиш келтиради: ёмон кўшни, ноқобил фарзанд, бадфеъл хотин.*
- *Бахт-иқболга мағрур бўлиш мастлиги ичкилик мастлигидан кўрқинчлироқдир.*
- *Эри ишининг сояси ҳам эри бўлади.*
- *Ўтган иш учун ҳасрат ва надомат чекмоқ ақл одамлар иши эмас.*
- *Ҳар ким ақлу фаросат этагини маҳкам ушласа, мартабаси ошади ва эл ўртасида обрўли, эътиборли бўлади. Нафс буйруғига буйин эса хор-зорлик гирдобиди ҳалок бўлади.*
- *Ота-она болини дунёга келтирганликлари учун эмас, уни одобли, ахлоқли қилиб вояга етказганликлари учунгина оқшига сазовор бўлади.*
- *Ҳар бир ишга самимий дўстларингизнинг иттифоқи ва маслаҳатлари билан киришинг. Кўнгиш этадиган ишга майл этинг, номуносиб ишга қадам қўйсангиз, урдасидан чиқа олмай пўшаймон қиласиз.*
- *Ақли, кўнгилида дард ва муҳаббат бўлган одам кўрғанидан ибрат ва эшитганидан сабоқ олади. Дардсиз, муҳаббатсиз, тош қалбли одам бу ҳислатдан беғонадир.*
- *Ҳар ким насиҳат олишни ёки насиҳат қилишни истайди, аммо оз киши уни қабул қилади.*
- *Отаси олдидан ўз қамчилигига иқроор бўлмаган фарзанд ўз касалигини табибдан яширган беморга ўхшайди.*
- *Дилда сақланган адоват темир зангига ўхшайди, занг темирни егани каби, адоват қалбни азоб ва изтироб билан емаради.*
- *Ун гузал ҳислат одамга бахт-саодат келтиради: ҳаё, муруват, садоқат, меҳнат, саҳийлик, номуқ, омонатга вафо, адолат, ҳилм (мулоимлик) ва ишжонат.*

Талашмасдан енглар...

КўНЛАРДАН БИР КўН...

Энрико Ферми Италия академиясининг аъзоси эди. Академия мажлислари лондон қирол саройида ўтар ва лабалабали бўларди. Бир кун Ферми мажлиста кечикки қолдию, кичкинагина "Фиг" инни қилиб, бир ўзи саройга келди. У қўрғиндан "машҳур профессор Ферми"га ўхшамас, шовиб отланганидан, кийимлари ҳам жўнгина эди. Бу аҳволда соқчи саройга қўймалитини ўйлаб, у қувлик қилди. — Мен профессор Ферми жаноби олийларининг ҳайдовчиси бўлман, киришга рухсат этинг! — деди гоз туриб. Соқчи тавозе билан ижозат берди.

***

Эрнест Резерфорд зўига ёрдамчилар талашла галати йўл тутарди. Янги ходимни ишта олган заҳоти

вазифа топширарди, агар холим бу вазифани бажаргандан кейин келиб, энди нима қилай деб сўраса, дарҳол уни бушатиб юборарди.

Бир кун кечқурун Резерфорд лабораторияга кирди. Қараса, битта шогирди асбоб-ускуналар орасида ўралашиб юрди.

— Кеч қолиб кетибсиз-ку, нима қилаясиз?

— Ишляпман.

— Кундузи нима қиласиз?

— Ишляпман албатта.

— Тонг отарда ҳам ишляйсизми?

— Ҳа, — деди шогирд машҳур олимдан мактов кўтиб, — кечаю кундуз ишляпман, жаноб профессор.

Резерфорд қовоғини солиб, зарда билан сўради:

— Ҳой, менга қаранг! Агар куну тун ишласангиз, қачон ўйлайсиз?

ТАБРИКЛАЙМИЗ!

"Тошкент шаҳар телефон тармоғи" акциядорлик жамъияти ҳаққида комиссиянинг назорат қилини бошиси Баҳодир ИБРАХИМОВНИ 55 йилга таъдильлик нуқсонлиги билан тил қалбдан табриқлайди. Унга ҳозирча, сизга-саломатлик, оилавий тоқибжамлик, шиларга зарарлар тилад қолади.

***

Қашқадарё Раётиёб-афвирети ерағини тарқати ва қалба чоғина ерметаси жамъонари қибч нарқаз боғини Аллагазар АБДУМАНОВНИ 55 йил ҳалфа (фурқалар) марқараси ёғини марқараси Омир РАҲИМОВНИ қўнғин 60 йил билан марқаравод ёғини. Уларга талба-сизгалик, тоқибжамлик тилад.

МУАССИС: Ўзбекистон почта ва телекоммуникациялар агентлиги

Бош муҳаррир: Шодмон ОТАБЕК

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ: Шомансур ОБИДҲУЖАЕВ Шухрат ЖАББОР Анатолий КУДИНОВ Иzzат АХМЕДОВ (Бош муҳаррир ўринбосари) Мирпўлат МИРЗО Рустам ҚОСИМОВ Куролбой ТўЛЕБОВ Ёқубжон ХўЖАМБЕРДИ

ЖАМОАТЧИЛИК КЕНГАШИ: Саидмахмуд АКБАРОВ Шохрух АКБАРОВ Ортиқбой АБДУЛЛАЕВ Меҳмонкул ИСЛОМКУЛОВ Тўлқин ЛУТФУЛЛАЕВ Бобохон ШАРИФ

МАНЗИЛИМИЗ: 700000, Тошкент-35, А. Толстой кўчаси, 1.

ТЕЛЕФОНИМИЗ: 136-36-42, 136-35-29, 144-29-09. Факс: 136-36-42. ИНДЕКС: 64600 ЖУМА КўНЛАРИ ЧИҚАДИ

Тахририятга келган кўл-ёзмалар (2 ораликда, 5 бетдан ошмаслиги лозим) ва суратлар муаллифларга қайтарилмайди. Мақоладаги фикр-мулоҳазалар, келтирилган факт ва рақамлар масъулияти муаллифлар зиммасидадир.

Газета Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот қўмитасида 00011 рақам билан рўйхатга олинган.

Буюртма № Г-175. 9994 нуқсда чоп этилди. Офсет усулида босилди. Бичими А-3, ҳажми 1 босма табоқ. Газета тахририят компьютер базасида терилди ва саҳифаланди.

«ШАРҚ» НАШРИЁТ-МАТБАА АКЦИЯДОРЛИК КОМПАНИЯСИ БОСМАХОНАСИ. Манзили: Тошкент шаҳри, «Буюк Турун» кўчаси, 41-уй.

Босишга топширилди — 18.00 Босишга топшириш вақти — 18.00 1 2 3 4 5 6

ҚўЛ КАФТИДА ДИЛ ТАФТИ

Инсондаги энг яхши сифатлардан бири ўзаро руҳий ва жисмоний таъсирдир. Яхши сўзлар ва ҳушмуомала билан болани эркалаш унга яхши кайфият бахш этса, сийлаб-сийпалаш ҳам гўлакнинг руҳий ва жисмоний ривожланишига бевоқифа ижобий таъсир кўрсатади.

Болани ёшлиғида кўпроқ қўл тегишиб, меҳрибонлик билан сийлаб-суйиб эркалаш, унинг мия гўлакларининг соғлом, хотира-сининг кучли бўлишига, катта бўлганда ҳаётда дуч келадиган турли муаммоларни тезлик билан ҳал қилишга ёрдам берар экан.

Маълумки, сезги ҳисси гўлакда туғилмасдан олдин, она қоринидаликдаёқ пайдо бўлади. Сезги ҳиссини билмаган мурғак яшашга қодир бўлолмайди. Ҳозирги вақтда олимлар сезги инсоннинг ақлий қобилиятининг шаклланишига ва соғлиғига таъсир кўрсатуви энг асосий омил эканлигини аниқлашди.

Афсуски, ҳозирги вақтда кўпгина ёш оналар иложи борича боласини қўлига ҳам олишга ҳаракат қиладилар. Кўчада қўлларига олиб юрмасдан, аравачага солиб юрадилар, уйда ҳам асосан оқат-лангириш пайтидагина қўлга олади. Ишончли маълумотларда таъкидланишича, америкалик чақалоқ бир кунда 2-3 соатгина она-сининг қўлида бўлар экан. Уз фарзандларига меҳру муруват кўрсатишда Африкадаги ёш кўшнилари аёллари олдида тушланиш йўқ. Улар ҳозирда ҳам чақалоқларини вақтинан тўқсон қонизда ўз бағриларида олиб юрар эканлар. Олимларнинг ўтказган тадқиқотлари ҳулосасига кўра эса гўлак қанча кўп вақт онанинг қўлида бўлса, шунчаллик дуркун ўсар экан. Чунки она фарзанди кучоғида бўлганида уни қўллари билан сийлаб-сийпалаб эркалатади. Она қўлларининг гўлакка тегиши функциясида эса унинг танасининг функционал ҳолатига ўзгариш рўй беради. Натияжада терилда фаол биологик моддалар ҳосил бўлиб, қонга тушади. Шунингдек, гўлак танасига она қўлининг тегиши тўқималарга фойда беради. Чақалоқда қон димланишини йўқотиб, молда алмашинувини яхшилайди ҳамда нафас олишни бир меърага туширади. Болани кўпроқ қўлга кўтариб юриш, унинг ҳаракатчан-лигини яхшилаш билан бирга, ақлий тафаккурининг яхши ривожланишига ёрдам беради.

Чақалоқдаги саксон фоиз алоқа воситасини ҳам онаси унинг терисига қўл тегиши ҳаракати билан ёрдам бериб юзага чиқаради. Айниқса, онанинг қўл таъсири боланинг хавфсиз ором олиши ва бошқа ҳолатлари учун жуда-жуда зарур. Гўлак она меҳрини фақат сезги орқали ҳис қилади. Болалар гўлакдаги шаклдоқ ва бошқа нарсаларни оғизга тиқашга ҳаракат қиладилар. Шунда оналар

нинг ҳаракатини кузатиб "болам очикибди-да" ёки "шу гўдақина ҳам нафсини билди" деб қўйишди. Аммо олимларнинг аниқлашича, чақалоқ нарсаларни фақат емоқ ниятида эмас, балки ҳисини ҳис қилиш учун оғизга олиб борар экан. Чунки ёш гўдакда туйғу сезгиси оғиз олди ва лаб шидлик пардасида жуда кучли бўлади. Улар дунёга келганларининг илк даврида атроф муҳит-ли шу туйғулар билан идрок эта боқилади. Секинлик билан бошқа аъзолари орқали ҳис қилиш сезиш, қўриш қобилиятларини тақомиллаштириб борадилар.

Болалар боғча ёшида ҳаётнинг бошқа нарча даярларига нисбатан ҳамма нарсага ҳизикўнчалити ва таъсирчанлиги ортади. Бу даврда болаларни қўл тегишиб сийлаб-сийпалаш уларнинг характерида меҳрибонлик ва ҳушмуомалалик сифатларининг шаклланишига ижобий таъсир кўрсатади.

Дунени анча-мунча англаб етган ўсимиларда эса қарама-қарши жинслагига қўл тегишга мойиллик кучаяди. Бу ҳол уларда то никоҳдан ўтунгга қадар давом этади. Биз кўчада ва бошқа жамоат жойларида севишган жуфтларни кузатганимизда, кўпроқ йигитларнинг қўлларига қўл тегишга ёки бошқача бирорта интилишига (масалан, ўпишга, қўлдан ёки белидан ушлашга) тўроҳ бўлади. Муваққилларнинг таъкидлашича, бу ҳол гўйдан кейин кўпроқ аёлларда сезилар экан. Катталарнинг бир-бирига қўл тегиши шунини турлича талқин билан ифодалаш мумкин. Дустона елкага қоқиш, тирекларидан ушлаб меҳрибонлик кўрсатиш, қарама-қарши жинсдагиларнинг бир-бирларига турлича қўл тегиши, "Мен каттаман, сен ҳали боласан" деган маънода бошни силаши ва ҳоказо... Қўлни тегишиш нима мақсадда ва қандай ҳолатда бўлмасин инсонга руҳий таъсир кўрсатади. Олдигина бош силбиқ саломлашиш билан қўл бериб қўришиш ўртасида ҳам катта фарқ бор. Қўл бериб қўришиш инсонни меҳрга чорлаш билан бирга, яхши кайфият бағишлашини ҳам олимлар аниқлашган.

Қўл тегишиш билан муомала қилиш орқали ўзгалар меҳрини қозониш ҳам мумкин.

Инсон танасига қўл тегишиш, сийлаб-сийпашнинг таъсири ижобийдир. Қасалхоналарда юрак ўйноғи ёки бош оғриғи билан ётган беморларни тиббиёт ҳамширалари ёки яқин қариндошлари яхшилаб сийласа, беморнинг бош оғриғини қолдиришлари, юрагини тинчлантиришлари мумкин.

Қолаверса, халқ табибатида ҳам қўлларга касалиқлар қўл тегишиш, уқалаш-сйлаш билан даволанади. Қўл теккизиб даволанган усуллари жуда қадим замонлардаёқ маълум ва машҳур бўлган. Умуман инсоннинг асосий аъзоларидан ҳисобланмиш қўлга меҳру ҳис, куч-қувват муҳассам.

Ш. ЭРГАШЕВ тайёрлаган